

HERPETOLOGICKÉ INFORMACE

Časopis České herpetologické společnosti
The Journal of the Czech Herpetological Society



Vol. 15–16

Praha 2017–2018

HERPETOLOGICKÉ INFORMACE



Časopis České herpetologické společnosti The journal of the Czech Herpetological Society

Herpetologické informace (HI) vydává Česká herpetologická společnost, z. s. (ČHS), od roku 1986, od roku 2002 jako registrovanou tiskovinu (1. ročník s ISSN).

Časopis vychází v současnosti jednou ročně a přináší informace, aktuality a odborné příspěvky z české i světové herpetologie a abstrakty přednášek z konference Společnosti. Vítány jsou veškeré příspěvky a odborné články s herpetologickou a batrachologickou tematikou.

Rukopisy se přijímají ve formátech .doc nebo .rtf. Textové soubory a obrazové přílohy zasílejte poštou, e-mailem nebo na CD, v případě obrazových příloh v digitální podobě v rozlišení min. 300 dpi. Články se přijímají v českém, slovenském nebo anglickém jazyce, se souhrny v anglickém jazyce. Text prochází jazykovou úpravou v redakci a je recenzně připomínkován redakční radou. Autoři příspěvků nejsou honorováni, obdrží výtisky HI.

The Herpetologické informace (= Herpetological Information, HI) is published since 1986, since 2002 with ISSN (Vol. 1).

This journal presents information and news from czech and world herpetology and abstracts of lectures presented during the annual conference of CHS. Diverse written contributions and articles are welcome (in Czech or Slovak or English).

All text (.doc, .rtf format), draws, photos and tables are accepted by mail or e-mail to correspondence address of editor. Papers are reviewed from members of the editorial board. The authors are not honored and will obtain more issues of HI.

Rozšiřuje vydavatel (Distributed by publisher):

Česká herpetologická společnost, z. s. (ČHS), Praha
Katedra zoologie PřF UK, Viničná 7, 128 44 Praha 2
www.herp.cz; e-mail: herp@herp.cz

Redaktor (Editor):

Ing. Andrej Funk, e-mail: andrej.funk@volny.cz

Redakční rada (Editorial Board):

RNDr. Ivan Reháč, CSc., RNDr. Milan Veselý, Ph.D., prof. Mgr. Lukáš Kratochvíl, Ph.D.,
RNDr. Jiří Moravec, CSc., Mgr. Daniel Jablonski, Ph.D., Petr Balej, Mgr. Zdeněk Mačát,
RNDr. Martin Šandera, Ph.D., Ing. Ivan Vergner

Tisk (Print):

KR print, s.r.o., Vinohradská 1336/97, 120 00 Praha 2, e-mail: tisk@krprint.cz

Herpetologické informace ročník 15–16., prosinec 2018

ISSN 1213-7782

© Česká herpetologická společnost, z. s., Praha 2018

Vyšlo s finanční podporou Akademie věd České republiky.

Foto na 1. str. obálky: Ještěrka zelená (*Lacerta viridis*). Foto Z. Mačát

Foto na 4. str. obálky: Řeka Jihlava v národní přírodní rezervaci Mohelenská hadcová step, kde proběhla exkurze během 33. konference České herpetologické společnosti v dubnu 2018. Foto A. Funk

TYPE LOCALITY OF *HOLODACTYLUS AFRICANUS*

PAVEL KONEČNÝ¹, A. NISTRI², P. AUGUSTIN¹

¹Planetárium Ostrava, Hornicko-geologická fakulta,
VŠB-Technická univerzita Ostrava; ²Museo di Storia Naturale dell'Universite di Firenze,
Sezione di Zoologia La Specola, Firenze, Italy

Africký gekončík *Holodactylus africanus* byl popsán Oskarem Boettgerem v roce 1893 na základě jediného exempláře z lokality „Abdallah to the north of Webi“. Typový jedinec byl získán během první expedice vedené princem Eugeniem Ruspolim do oblasti afrického rohu v roce 1891, která mířila z Berbery k řece Shebelle (Ruspoli 1892, Milosevich 1895). Protože místo Abdallah na současných mapách neexistuje, byla provedena rekonstrukce trasy expedice z roku 1891 a studiem dobové literatury bylo dohledáno, že jméno Abdallah náleželo kmeni žijícímu v oblasti řeky Shebelle (Rossi 1898). Expedice vyšla z přístavního města Berbera přes Golis Mountains, Oodweyne do

města Warandab, kde dosáhla řeky Fafen a dále pak pokračovala na jih až k řece Shebelle. Po překročení řeky Shebelle měla expedice v plánu dojít až k řece Juba, ale díky nesnázím, které nastaly, ušla pouze část cesty, aby nakonec překročila zpět řeku Shebele poblíž města Imi, kde se tok řeky stáčí z jihu na východ. Emilio Dal Seno (Rossi 1898) zmiňuje ve svém cestopise existenci místa jménem Hemlo, obývaného kmenem Abdallah, právě v této oblasti. Zpáteční cesta vedla severovýchodním směrem do města Warandab a dále na sever zpět do Berbery. Výsledkem výzkumu první expedice Eugenia Ruspoliho je mapa s vyznačením cesty, kterou expedice v roce 1891 prošla.

GENETICKÁ VARIABILITA A HISTORICKÁ DYNAMIKA AREÁLU KORYTNAČKY *TESTUDO GRAECA* (TESTUDINIDAE) NA BLÍZKOM VÝCHODE

PETER MIKULÍČEK¹, P. ŠIROKÝ², D. JANDZIK^{1,3}, H. JAVANBAKHT⁴,
M. SHARIFI⁴, F. IHLOW⁵, D. RÖDDER⁵, D. JABLONSKI¹, U. FRITZ⁶

¹Katedra zoológie, Univerzita Komenského, Bratislava; ²Ústav biologie a chorob volné
žijících zvířat, Veterinární a farmaceutická univerzita, Brno; ³Department of Ecology
and Evolutionary Biology, University of Colorado, Boulder, Colorado, USA;

⁴Department of Biology, University of Guilan, Rasht, Iran;

⁵Herpetology Section, Zoologisches Forschungsmuseum Alexander Koenig,
Bonn, Germany; ⁶Museum of Zoology, Senckenberg Dresden, Dresden, Germany

Korytnačka *Testudo graeca* (Testudinidae) je pomerne bežným druhom herpetofauny rozšíreným od Maroka po východný Irán. Za jej evolučné centrum je považovaný kaukazský región, kde sa stretáva niekoľko mitochondriálnych línií. Druh sa vyznačuje výraznou morfológickou variabilitou a ekologickou plasticitou. Vďaka vysokej fenotypovej variabilite vo veľkosti, sfarbení a tvare karapaxu bolo v posledných desaťročiach opísaných vyše 20 taxónov na úrovni poddruhu, druhu či dokonca samostatného rodu. Použitím markerov mitochondriálnej a jadrovej DNA sme zistili, že genetická variabilita *T. graeca* je výrazne nižšia ako variabilita morfológická a že vymedzovanie morfológicky odlišných populácií ako samostatných taxónov je evolučne neopodstatnené. Na Blíz-

kom východe boli identifikované mitochondriálne línie, ktoré môžeme hodnotiť ako poddruhy *T. graeca iberica*, *T. graeca armeniaca*, *T. graeca terrestris*, *T. graeca buxtoni* a *T. graeca zarudnyi*. V rámci Blízkeho východu sú *T. graeca iberica* a *T. graeca armeniaca* rozšírené v kaukazskej oblasti (prvý z nich siaha ďalej až na Balkán). *Testudo graeca terrestris* obýva Levantu až východné Turecko. *Testudo graeca buxtoni* je rozšírená v západnom a centrálnom Iráne, kde na ňu nadväzuje *T. graeca zarudnyi* siahajúca až do východného Iránu. Podľa demografických analýz a modelovania SDM sa areál troch poddruhov rozšírených v Iráne a na Kaukaze výrazne nezmenil od najväčšieho glaciálneho zaľadnenia (LGM, asi pred 21 tis. rokmi). Korytnačky neprežili LGM v geograficky ma-